

Opschrift

Vergadering van 12 december 2023

Nummer: 2023_MV_00596

Onderwerp:

Mondelinge vraag van raadslid Jeroen Van Lysebettens: COMPAIR Citizen Science Project - burgers, data en Gentse luchtkwaliteit

Raadslid(-leden):

Jeroen Van Lysebettens - Groen

Bevoegd: Tine Heyse

Omschrijving van de vraag

Toelichting:

Het COMPAIR Citizen Science Project (Community Observation Measurement & Participation in Air Science) is een initiatief binnen de Europese Horizon 2020 Green Deal oproep om burgerdata te gebruiken in lokale beleidsinitiatieven. Gent en Herzele zijn pilootgemeenten. Burgers werken samen met lokale overheden om experimenten met burgerwetenschap uit te voeren rond luchtkwaliteit en klimaat.

Het pilootproject in Gent loopt dit jaar en is uitgewerkt met lagere school De Krekel in de Dampoortwijk.

Vraag:

1. Kan de schepen meer toelichting geven bij het opzet en de doelstelling van het Gentse pilootproject?
2. Is er omwille van de samenwerking met de school naast de dataverzameling over luchtkwaliteit een educatief luik verbonden aan het project?
3. Zijn er nu reeds intenties of indicaties dat er na dit proefproject een vervolg zal komen? Gelijkaardig aan dit proefproject of van een andere aard?
4. Zullen de bevindingen en de verzamelde data publiek beschikbaar worden gesteld?

Antwoord

Kan de schepen meer toelichting geven bij het opzet en de doelstelling van het Gentse pilootproject?

De **doelstelling** van het Gentse pilootproject binnen CompAIR is driedelig:

1. Bewustwording en gedragsverandering van leerlingen en ouders van de betrokken school
2. Het verfijnen van lokale verkeers- en luchtkwaliteitsdata door het experimenteren met (mobiele) sensoren
3. Het evalueren van de impact van lokale mobiliteitswijzigingen op de luchtkwaliteit en verkeer

Hiertoe worden tussen februari 2023 en mei 2024 ook extra **metingen** uitgevoerd in de wijk, zowel voor verkeer als luchtkwaliteit. Zo zijn er bij 16 Gentse vrijwilligers sinds februari 2023 Telramen (verkeerssensoren) geïnstalleerd aan het raam die het passerende gemotoriseerde verkeer, fietsers en voetgangers meten.

De extra luchtkwaliteitsmetingen gebeuren zowel mobiel, met een 40-tal sensoren voor trajectmetingen door de leerlingen van De Krekel, als op vaste locaties in de wijk. Zo zijn er sensoren voor stikstofdioxide (NO₂) op 4 meetlocaties op openbaar domein en is er 1 extra meetlocatie voor NO₂ op openbaar domein met passieve samplers, dit ter hoogte van de ingang van de school.

Is er omwille van de samenwerking met de school naast de dataverzameling over luchtkwaliteit een educatief luik verbonden aan het project?

De hoofddoelstelling van de samenwerking met De Krekel was bewustwording door middel van een **educatief luik** gekoppeld aan de sensormetingen. Gedurende drie weken werkten vijftig vijfdejaars van Basisschool De Krekel rond het thema luchtkwaliteit. De leerkrachten gebruikten hiervoor een educatief pakket dat door de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) ontwikkeld is. Ze behandelden thema's als "*Wat is lucht? Wat is SMOG? Wat is fijn stof? Wat is luchtvervuiling? Wat is de impact op de gezondheid? Welke maatregelen kunnen genomen worden tegen luchtvervuiling? Wat kan je zelf doen?*". De VMM geeft ook twee keer op school uitleg over luchtkwaliteit en sensoren en ze analyseren en bespreken samen met de leerlingen de resultaten van hun metingen.

De leerlingen van Basisschool De Krekel maten tijdens deze projectperiode zelf de luchtkwaliteit op hun route van en naar school met een fijnstofsensoren op hun fiets en tijdens een wandeling in de buurt. De leerlingen deden ook proefjes om zelf verschillende bronnen van fijn stof te ontdekken en kwamen zelfstandig tot een aantal waardevolle conclusies.

1. Bij het fietsen werd verhoogd fijn stof gemeten langs de drukste steenwegen.
2. Verhoogd fijn stof werd gemeten wanneer je rookt of naast een persoon staat die rookt.
3. Uitlaatgassen gaven de hoogste indicatie als je die binnen in een garage inademt.
4. Ook bij braden (kip aan spit bv.) komt fijn stof vrij.
5. Een renovatie aan een woning gaf ook een verhoging in de concentratie aan fijn stof.

De projectweken bij De Krekel brachten duidelijk aan het licht dat de **weersomstandigheden** een sterke invloed hebben op de concentraties fijn stof in de lucht. Dit konden de leerlingen zelf ook waarnemen met hun sensoren. De meeste leerlingen maten over het algemeen tussen de 0 en 9 µg fijn stof (blauwe kleuren) op hun route van en naar school. Deze relatief lage concentraties zijn niet representatief als

jaargemiddelde omdat het gaat over een korte meetperiode met veel neerslagdagen. Op regenachtige dagen zijn de fijn stof concentraties typisch lager omdat het fijn stof dan als het ware uit de lucht wordt 'gewassen'. Hierdoor konden de metingen op eenzelfde traject sterk verschillen van dag tot dag.

Zijn er nu reeds intenties of indicaties dat er na dit proefproject een vervolg zal komen? Gelijkaardig aan dit proefproject of van een andere aard?

Als partner in het **CityTRAQ-project** bereidt onze Stad momenteel een nieuw pilootproject voor met een school dat hopelijk kan worden uitgerold in 2024. Hierbij zullen luchtkwaliteitsmetingen uitgevoerd worden die het effect van een schoolstraat meten op de lokale luchtkwaliteit, en waarbij een real-time visualisatie zal voorzien worden aan de schoolpoort van de luchtkwaliteit.

Zullen de bevindingen en de verzamelde data publiek beschikbaar worden gesteld?

Op uw vraag of de bevindingen en verzamelde data publiek beschikbaar worden gesteld kan ik positief antwoorden.

Alle **sensormetingen van het huidige project** met de leerlingen van De Krekel konden online opgevolgd en geraadpleegd worden.

- real-time opgevolgd worden via het CompAIR-dashboard (<https://monitoring.wecompair.eu/dashboards/policy-monitoring>.)
- Het raadplegen van de resultaten kan ook via SODAQ AIR (knowyourair.net)

Het project kreeg ondertussen ook ruime aandacht in de lokale media en de leerlingen schitterden zelfs in de Karrewiet-uitzending van 23 november.

De resultaten van de langlopende metingen met telramen en sensoren zullen gebundeld worden in het CompAIR-eindrapport dat normaal gepubliceerd wordt in augustus 2024.
